

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 97.

- 20. Sierpnia 1824.

Wiadomości krajowe.

— Z Wiednia d. 11. b. m. —

Kommissyia ustanowiona do rozpoznania funduszu umarżającego, przełożyła Jego Cesarakięj Mości względem rezultatów wszelkich w tymże instytucie w ciągu czternastego półroczu, następujące zdanie sprawy.

»Najiasniejszy Panie! Z końcem miesiąca Lutego r. b. upłynęło czternaste półrocze od ustanowienia powszechnego funduszu umarżającego procentowy dług Stanu.«

Z tąd, mianowana przez Waszą Cesarakię Mość podpisana Kommissyia, zebrała się w d. 17. b. m., podług przepisu najwyższego patentu z d. 22. Stycznia 1817, sby po rozpatrzeniu s.d., sprawdziła dochody funduszu umarżającego.«

»Protokół w téj mierze uczyniony, do którego załączone są rachunki, akt dokładnego śledztwa przez Kommissyją przedsięwziętego, i likwidacyi głównéj kassy funduszu umarżającego długu Stanu, też Kommissyia z największym śladem ustanowieniem.«

»Przez działania powszechnego funduszu umarżającego, w czternastem półroczu, począwszy od 1. Września 1823 do końca Lutego 1824, okazały się następujące główne zyski.

a) Miałtek czynny funduszu umarżającego, który z końcem trzynastego półroczu składał się z 150 mil. 832,582 ZR. 17 4/8 kr., w końcu czternastego półroczu wynosił 155 mil. 446,535 ZR. 7 2/8 kr.; okazał zatem się w ciągu tegoż nadrost 4 mil. 613,952 ZR. 49 6/8 kr.«

»Kapitał pierwotny, oddany funduszowi umarżającemu przy onegoż założeniu w d. 1. Marca 1817, wynoszący 50 mil. 135,627 ZR. 21 2/8 kr. powiększył się w tym siedmioletнім okresie o 105 mil. 310,907 ZR. 46 kr. a tak wszystkie czynny majątek funduszu umarżającego wzyszył z końcem czternastego półroczu 155 mil. 446,535 ZR. 7 2/8 kr.«

b) Roczne dochody tego czynnego majątku, policzone na monety konwencyynę, wykazane przy końcu czternastego półroczu na 4 mil. 403,251 ZR. 37 2/8 kr., które z końcem trzynastego półroczu tylko 4 mil. 191,888 ZR. 2 6/8 kr. wynosiły.«

»Ztém w ciągu czternastego półroczu okazał się nadrost rocznych dochodów o 211,363 ZR. 34 4/8 kr. w monecie konwencyynéj.«

»Oprócz rocznéj umarżającej kwoty 5 1/2 mil. ZR. w M. K., które fundusz umarżający pobiera ze Skarbu Państwa, ma tenże fundusz jeszcze rocznego dochodu na umorzenie nowego długu Stanu 9 mil. 903,251 ZR. 37 2/8 kr., oraz 109,548 ZR. 30 kr. w 5 procentowych efektsach.«

»Atoli od zaprowadzenia funduszu umarżającego, dochody jego pomnożyły się o 7 mil. 313,745 ZR. 12 2/8 kr. w M. K.«

c) Za pomocą więc tych wpływów, wykupując nowe w monecie konwencyynéj procentowe obligacyie, podług wartości onych obligowéj, przez użycie do tego 3 mil. 191,450 ZR. 5 kr. w M. K., spłacono nowego długu Stanu 4 mil. 381,482 ZR. 6 4/8 kr. kapitału w nominalnéj ilości, czyli redukując na 5 procentu przynoszące efekta 3 mil. 839,315 ZR.«

»Summa od 1. Marca 1817 wykupionych w monecie konwencyynéj procentowych obligacyi, wynosi 92 mil. 902,242 ZR. 26 5/8 kr. w nominalnéj ilości, czyli kapitał liczący po 5 procentu, 73 mil. 366,984 ZR. 57 4/8 kr. Oprócz wykupna nowych procentowych obligacyi, podług giełdy, użyto w miesiącach Kwietniu i Czerwcu 1823 na zapadłe terminu wypłaty pożyczki loteryynéj Państwa z lat 1820 1821 2 mil. 811,000 ZR. w M. K. i deléj we Wrześniu 1823 na wypłatę pożyczki loteryynéj z roku 1802, 671,478 ZR.«

»Przez użycie 3 mil. 482,478 ZR. umorzono z kapitału pożyczki loteryynéj 2 mil. 22850 ZR. mianowicie z roku 1820, 962,000 ZR.; z roku 1821, 750,000 ZR.; i z r. 1802, 310,550 ZR.«

d) Na zniesienie dawnego w papierach procentowego długu Stanu, przeznaczono rocznego uposażenia ze Skarbu Państwa 2 mil. w M. K., z których w czternastem półroczu podniesiono 1 mil. a przez użycie 1 mil. 51,975 ZR. w M. K. wykupiło podług obiegu, umorzono kapitału 2 mil. 880,635 ZR. 16 7/8 kr.; oprócz tego fundusz umarżający otrzymał iako nadzwyczajne uposażenie z wszelkich w różny

kassach Państwa obligacyy, w ilości nominalnéy 54,485 ZR. zo 6/8 kr.«

»Podług tego więc umorzenie dawniejszego długu Stanu, gdy obligacye różnéj stopy ogólnie po 2 2/2 procentu będą policzone, wyniesie w czternastem półroczu 2 mil. 735,035 ZR. 11 kr., a w całym okresie wykupna od 14. Kwietnia 1818, mil. 40, 980,056 ZR 40 6/8 kr., z czego podług przepisów patentu z d. 21. Marca 1818, za lata upłynione 1818, 1819, 1820, 1821, 1822 i 1823, redukuje na 2 1/2 procentowe efekta, spalono inż publicznie 30 mil. 118 ZR. 10 kr., a innych 1 mil. 500,002 ZR. było inż w gotowości do podobnego spalania na rok 1824.«

Dań w Wiedniu d. 28. Maia 1824.

Antoni Baron Baldacci,

Prezydent C. K. jenerałnego rachunkowego Dyrektoryjatu.

Ignacy Jäger de Waidenau,
Wice Prezydent.

Melchior Kawaler Steiner,

Zastępca Gubernatora w Banku Narodowym.

Bernhard Kawaler Eskeles,

Dyrektor Banku.

Klaudiusz Kawaler Füljod,

C. K. rzeczyw. Radca nadworny.

Józef Ernst Miltitz,

C. K. rzeczyw. Radca nadworny.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Kuryier Angielski z d. 28. Lipca w powtórny swoim wydaniu ogłasza wielkimi literami »Kłeskę rojalistów w Peru,« wyznaje jednak, że wiadomość ta zasadza się jedynie na liście z Quayaquil z d. 27. Maia, treści następującej:

»Bryg los tres Hermanos, który z Payty zawiązał, przywiózł nam z d. 22. Maia listy, zawierające przyjemne stwierdzenie*) ukończenia wojny w Peru, przez opuszczenie na d. 10. Maia Limy przez Hiszpanów.«

»Nie mamy jeszcze szczegółów tego wypadku, donoszę atoli W Panu o tém, co w téj mierze jest mi wiadomo. Zda się, że Libertador Bolívar, który od czasu zająćcia przez Hiszpanów Limy i Kalao, założył był swoją główną kwaterę w Truxillo, widząc, że układy jego Ajenta Varindoraga nie mają skutków, postanowił wykonać plan, jakim inż nie raz swych nieprzyjaciół zadziwił. Dowiedział

*) Co to ma znaczyć? stwierdzenie wypadku, o którym pierwszy raz słyszemy!

Nota Gwiazdy.

się ón, że Jenerałowie Hiszpańscy Kanterak i Valdes, zapuścili się wzdłuż brzegów od Pachacamac (pod Limą) aż do Ica, a Limę zostawili obronie Jenerała Monety i zdraycy Torre Tagla.«

»Libertador, który zda się, że ten pochód przewidział, dał rozkaz 4000 ludzi podzieliwszy je na dwie kolumny, aby na wschodnim brzegu Rio de Santa zajęli stanowiska. Sam zaś cofnął się do Casma.***) Obrót ten, zda się, że zniewolił Jenerałów Hiszpańskich,***) posunąć się na południe do Huamé i udawać, że chcą poyść ku Truxillo. Hiszpanie mieli 6000 ludzi, Bolívar poszedł przeciwko nim w 7000, i w d. 6. Maia spotkał się z nimi pod Casma, poszém rozpoczęła się bitwa. Z obojéj strony z zaciętością walczono. Kanterak został mocno ranny; wojsko jego dowiedziawszy się o tém, w zamieszaniu zaczęło uciekać, a przybyszy do Casma natrafiło na oddział wojska, które Libertador także był postat przez most pod Huera. Hiszpanie, wyjąwszy 700 ludzi, z którymi przeszedł Jenerał Rodil, mieli broń złożyć. Bolívar tém niezapokoiony, choiał i owe 700 ludzi pod Rodilem osiągnąć, poszedł za nimi do Limy, gdzie w d. 10. Maia wraz z nie-
mi wszedł.«

Reszta wojska Hiszpańskiego cofnęła się ku Kordylijerom. Zamek Kalao chciał w d. 28. Maia kapitulować, i rozpoczęto w téj mierze układy.«

Gwiazda, która także w swoich podaniach nie bardzo przestrzega jeografii Ameryki południowéj, powątpiewa mocno o prawdziwości powyższych wiadomości, i tę całą rzecz ma za liberalne przeistoczenie dawniejszych wiadomości o bitwie pod Usquil, gdzie Bolívar, chcąc z Truxillo działać zaczepnie przeciwko rojalistom, został pobity.

Gazeta Argus wychodząca w Buenos Ayres zawiąra z d. 8. Maia następujące doniesienie o szczęśliwym uderzeniu i zajęciu ważnéj wyspy Chiloe, przez wojska Chilijskie pod rozkazami Jenerała Freyre: »Wyprawa Chilijska, podług wiadomości odebranych w Valparaiso w d. 8. Kwietnia przez okręt Stanmore wprost z Chiloe, wylądowała w d. 29. Marca na wspomnioną wyspę, i po uporczywéj bitwie zajął zamek Chacao.

*) Casma leży na południe od Truxillo, i blisko de Santa ku Limie; tam tedy nie mógł się Bolívar z Truxillo cofnąć!

***) Którzy? Przecież nie Kanterak i Valdes, którym mniemamy ten list z Quayaquil w przeciwnym zupełnie kierunku ku południowi (Ica) kazał wyruszyć.

Patkownik Garcia, Hiszpan, pokazał się w d. 1. Kwietnia na czele 700 ludzi i uderzył na wojsko wyprawę, atoli ze znaczną stratą odparty, musiał się cofnąć. Niepodlegli osadzili potem port Carelmayn, i ruszyli przeciwko San Carlos. Wojsko Chilijskie miało jeszcze otrzymać posiłki z Valdivia; a ponieważ Gubernator Hiszpański nie znaczne miał siły, zatem zdobycie tej wyspy uważano za pewne, i w takim razie okręty Hiszpańskie, żeglujące na morze spokojne, pozahawiane będą tego stanowiska, gdzie zwyczajnie zwykły były zatrzymywać się dla naprawiania.

List prywatny z Santiago de Chili z d. 20go Kwietnia zawiera w tej mierze:

Wczoraj rano zawiął okręt Stanmore do Valparaiso. Eskadra Chilijska wysadziła przeznaczone wojsko na zdobycie wyspy Chiloe na ląd i po mocnym oporze ze strony Chilotów udało się mu zająć dwa mocne zamki. Poczem zaszła bitwa między 1000 ludzi Chilotów i 700 Chilijczyków, przyczem pierwsi utracili 200, a ostatni 300, między temi Patkownika Bouchefa, bardzo dobrego Oficera. Gubernator Hiszpański Quintanilla ze wszystkimi szarabami wyspy wsiadł na okręt. Okręt Chilijski Voltaire puścił się za nim, atoli napadnięty od wiatru, rozbił się. Osadę okrętową uratował bryg Gaverina. — Jeżeli Quintanilla ze szarabami swoimi zechce do Kalso zawinąć, tedy mógłby wpaść w ręce Admirala Guise, ten port blokniącogo.

Podług wiadomości z Buenos-Ayres z d. 17. Maia, dotychczasowy Dyrektor terytorii Rzeczypospolitej, Don Bernardino Rivadavia, pomimo przedstawień swoich przyjaciół, stółty swój urząd, atoli przyrzekł nie opuszczać krain i następcę swojego wspierać radą i onemu dopomagać. Minister Skarbu, Manuel J. Garcia, przyjął tymczasowie sprawowanie tego obowiązku aż do zebrania się Kongressu.

Portugalia.

Gazeta Lizbońska z d. 12. Lipca zawiera wyrok Królewski, nakazujący wydanie Sumbe Jervis z Maranhamu, która przez Gubernatora wysp Azorskich prawem odwetu za gwałty wyrządzone w Brazylii przeciwko Królowi Jmci i Portugalskim poddanym, była przytrzymana.

Monitor i wiele Gazet Francuzkich zawierają dawniejsze listowania (z d. 9. Stycznia) między Francuzkim Jeneralnym Konsulem w Bahii i Sekretarzem tymczasowego Rządu terytorii.

wincyi. Konsul oświadcza w témże, iż jest upoważniony do ogłoszenia zupełnie za bezzasadną wieści, iakoby Rząd Francuzki miał pomagać Portugalii, aby Brazylią przywoła do nległości.

Wielka Brytania i Irlandya.

Nowo przybyły Posel Hiszpański, P. Zebra Bermudez, miał w d. 24. Lipca pierwsze i ostatnie narady z P. Canningem, ponieważ otrzymawszy wiadomość, iż jest mianowany pierwszym Ministrem, gotował się natychmiast do odjazdu. W d. 25. rozmawiał się przez 3 godziny z P. Rothschildem.

Na ostatniem zgromadzeniu Gabinetowem miano wniesć, aby cofnąć miesięczne wsparcie pieniężne zezwolone dla zbiegów Hiszpańskich, lecz tym razem wniosek ten nie wziął skutku.

W d. 28. Lipca po południu odbyła się znowu w biurze Spraw Zagranicznych rada Gabinetowa, na której byli: Lord Kanclerz, Hrabowie: Harrowby i Westmoreland, Xiążę Wellington, (który przyszedł do siebie po kilkodniowój słabości, nie pozwalając mu wstać z łóżka), P. Peel, P. Canning, Hrabia Bathurst, Kanclerz Izby Skarbowej, Lord Bexley, P. Wynn i P. Huskisson.

Lord Guilford, który, iak wiadomo, był w Korfu przy zaprowadzeniu uniwersytetu, przybył do Londynu.

Na warsztatach Pembrokskich spuszczone okręt liniowy »the Vengeance« o 80 działach.

Nowy Gubernator na Sierra Leone, Jeneral Major Turner, uda się na przeznaczone miejsce za sześć tygodni.

Młody Lord Douro, starszy syn Xięcia Wellingtona, przy opuszczeniu szkół w Eton odznaczył się publicznie pożegnawczą mowę (godną porównania z trzecią Cycerona przeciwko Katylinie) Ojciec jego kupił mu niedawno stopień w wojsku, atoli za nim wniędzie do służby, chce słuchać nauk w Uniwersytecie.

Francyja.

Xiężna Berry odprawiła wiażd swoy d. 27. Maia o godzinie 11tej w nocy do Havre de Grace, przy odgłosie dzwonów, wystrzałach z dział, i mnóstwa zgromadzonego ludu, napelniającego powietrze okrzykami: »Niech żyje Król! Niech żyje Xiężna Berry!« Wszystkie domy ozdobione były chorągiewkami, a rzęsiście oświecenie, któremu piękny wieczor sprzyjał, rzuciło blask swój na drogę dostojnej Xiężny. Xiężna miała zamiar zabawić dłużej dzień jeden w Havre i dopiero w d. 30. Lipca udać się do Dieppe.

Xiężna Orleańska powita syna w d. 31. Lipca o godzinie 5 1/2 rano w Neuilly, którego trzymać będą do chrztu Xiążę i Xiężna Angoulême i otrzyma imię Antoni, Maryja, Filip i Ludwik. Xiążę ten stósownie do rozporządzenia Królewskiego używać będzie tytułu Xięcia Montpensier.

P. Lafitte wydał uwagi nad zmniejszeniem prowizy wieczystych i stanem kredytu. W tychże zastanawia się nad kredytem, iak tenże przez terazniejsze urzędzenia i swoją naturę działa, nad onegoż wzrostem we Francyi od czasu restauracyi, położeniem Państwa, gdy prowizye wieczyste stoją na równi; czyli redukcji umorzenia procentów dać pierwszeństwo i czyli przez Ministrów przełożony sposób wykonania jest jedynym. Pomiędzy korzyściami, które P. Lafitte znajduje w środku przez P. Villèle przełożonym, namienia ón szczególnie, że przez dodanie systemu redukcyjnego, powszechny systemat kredytowy byłby zaokrąglony i skończony. Przeciwnie zażyto się Konstytucyonista: Jeżeli zmniejszenie prowizy tylko przez powiększenie kapitału utrzymane być może, gdzież jest ta korzyść? P. Lafitte wnosi dalej, że wykonanie tego wielkiego projektu zapewniłoby pokój Europy, bo tym sposobem przez kilka wieków nie mogłaby Francya prowadzić wojny. Konstytucyonista mniema, że taki widok mógłby wiele znaleźć przyjaciół w kantorach Londyńskich i Amsterdamskich, ale trudno, aby doznał tego w Paryżu.

Dziennik Rozpraw do nastąpić mających sześciu wyborów ośatkowych, wyborcom rojalistycznym, którzyby za kandydatem ze swego Departamentu chcieli głosować, zaleca P. Delalot. Konstytucyonista i Kurier polecają Paryżkim wyborcom P. Dupont de l'Éure, (a zatém nie P. Lafitte.)

Sąd woenny w Toulouzie uwolnił znowu dwóch Francuzkich wojskowych, oskarżonych, że w ostatniéj wojnie Hiszpańskiej przeciwko Francyi walczyli.

Nieznosne było gorąco w południowéj Francyi z. m. W Bayonnie robotnik utracił przez to życie, a wielu się rozchorowało. Pod Agen również na polu umarł robotnik. Towarzysz jego, który poszedł po ocet, już go nieżywego zastał. Inni uratowali się, iż

wcześniéj zeszedli z pola. W gminie Brassac podobnież dwie kobiety umarło z gorąca. W d. 18. Lipca doszło gorąco w Perpignan do 29, a po południu, gdy powstał wiatr ciepły, do 30 3/4°. W nocy o godzinie 10tej uważano trzy podziemne wstrząsienia ziemi. Poczem oziębiło się powietrze. Nadzwyczajne gorąco z spiekającym wiatrem wielkie poczyniło szhody. Z powodu długiéj posuchy zbiór winogron tylko w połowie obiecuje, że zbioru zboża w większój części Departamentu prawie nic nie będzie. (Mówią, że i w staréj Kastylii wiele zboża na pniu zeszło.)

Nowa dzielnica Paryża teraz zakładana, mająca mieć nazwisko Trocadero, składa się z wielkiego półkola na wzgórzach Chaillot, domami obudowanego, w posrodku którego wznosi się obelisk 120 stóp wysoki na pamiątkę wojny Hiszpańskiéj. Przez tę budowę uzyska Paryż ulicę, co do długości i piękności w perspektywie może nie będzie równéj w Europie, bo wyniesie 4500 metrów (13860 stóp) długości, a ciągnąć się będzie koło najpiękniejszych gmachów.

W ł o c h y.

Jéy Cesarzowicowska Moś Arcy - Xiężna Maryja Ludwika, Xiężna Parmy i t. d., przybyła do Parmy w d. 30. Lipca po południu o godz. 5. w pożądaném zdrowiu.

P r u s s y.

Prawo stanowiące urządzenie stanów prowincjonalnych w W. Xięstwie Poznańskiem, datowane z d. 27go Marca r. b. umieszczono jest teraz w zbiorze praw Państw Pruskich Nr. 14. Związek stanowy Poznański, obejmujący rozporządzeniem z d. 30. Kwietnia 1815 wszystkie części krain téj prowincyi przyznane, składa się, iak w innych prowincjach, ze 5 stanów, które razem liczą 48 członków. Pierwszy stan obeymuje 22 członków stanu rycerskiego, mający na czele Xiążąt Turn i Taxis i Xięcia Sułkowskiego, którzy oprócz tego, każdy dla osoby swoiéj, mają jeden głos. Drugi stan, miasta, liczy 16, a trzeci stan, (posiadaczy dóbr, chłopów mających własność gruntową i wieczystych dzierżawców) 8 członków. Miejsce zgromadzenia się Seyma jest miasto Poznań. (Co się dotyczy innych oznaczeń, względem obieralności, toku spraw, trwałości Seyma i t. d., takowe zgadzają się z nadaniami dla stanów Saxonii, Szląskii i t. d.)